

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
**«ТЕОРІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ЕКОЛОГІЧНА
ПОЛІТИКА»**

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми	101 Екологія ОП Агроекологія
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова навчальна дисципліна
Курс, семестр	1 курс, 1 семестр
Трудомісткість	135 год
Мова(и) викладання	державна
ННІ / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології.
Контактні дані розробника(ів)	Писаренко Павло Вікторович, доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, e-mail: pavlo.pysarenko@pdau.edu.ua , https://www.pdau.edu.ua/people/pysarenko-pavlo-viktorovych
Мета вивчення навчальної дисципліни	вивчення навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти доктора філософії знань щодо гармонізації відносин природи і суспільства в умовах поглиблення глобалізаційних процесів та формування нових вимог до переходу на сталий розвиток; формування ефективної системи управління регіонами в контексті нової біосферної парадигми суспільних цінностей; наукових засад формування екологоорієнтованої політики на локальному, регіональному та глобальному рівнях з урахуванням стратегічних пріоритетів розвитку регіонів України.
Компетентності	Загальні: ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел Фахові: ФК 2. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем ФК 5. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців. ФК 9. Здатність самостійно розробляти екологічні проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей. ФК 12. Здатність формувати методичні підходи до оцінювання ефективності заходів щодо забезпечення ресурсно-екологічної безпеки у регіоні та здійснювати вибір інноваційно-інвестиційних проектів за екологічними та економічними критеріями з урахуванням наслідків воєнних дій в Україні.
Результати навчання	✓ ПРН 3. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції природознавства, сталого розвитку і методології наукового пізнання.

	<p>✓ ПРН 14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.</p> <p>✓ ПРН 21. Розробляти оптимізаційні стратегії забезпечення екологічно безпечного функціонування агроєкосистем з урахуванням пріоритетів регіональної політики.</p> <p>✓ ПРН 22. Уміти формувати методичні підходи до оцінювання ефективності заходів щодо забезпечення ресурсно-екологічної безпеки у регіоні та відбору інноваційно-інвестиційних проектів за оптимізаційними критеріями з урахуванням наслідків воєнних дій в Україні.</p>											
Методи навчання	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="517 495 959 539">Результати навчання</th> <th data-bbox="959 495 1492 539">Методи навчання</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="517 539 959 663">ПРН 3. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції природознавства, сталого розвитку і методології наукового пізнання.</td> <td data-bbox="959 539 1492 663">Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, метод діалогового спілкування.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="517 663 959 819">ПРН14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.</td> <td data-bbox="959 663 1492 819">Метод конкретної ситуації, занурення, інверсії, метод експертних оцінок, проблемний, метод евристичних питань, дослідницький.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="517 819 959 1032">ПРН21. Розробляти оптимізаційні стратегії забезпечення екологічно безпечного функціонування агроєкосистем з урахуванням пріоритетів регіональної політики.</td> <td data-bbox="959 819 1492 1032">Репродуктивний, проблемний, метод евристичних питань, метод «мозгового штурму», наукової абстракції та системного підходу, метод експертних оцінок, метод діалогового спілкування, метод конкретної ситуації.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="517 1032 959 1312">ПРН22. Уміти формувати методичні підходи до оцінювання ефективності заходів щодо забезпечення ресурсно-екологічної безпеки у регіоні та відбору інноваційно-інвестиційних проектів за оптимізаційними критеріями з урахуванням наслідків воєнних дій в Україні.</td> <td data-bbox="959 1032 1492 1312">Наукової абстракції та системного підходу, системно-структурного і просторового аналізу, метод експертних оцінок, порівняння, аналізу та синтезу, метод конкретної ситуації, занурення, інверсії, метод евристичних питань, дослідницький.</td> </tr> </tbody> </table>	Результати навчання	Методи навчання	ПРН 3. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції природознавства, сталого розвитку і методології наукового пізнання.	Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, метод діалогового спілкування.	ПРН14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.	Метод конкретної ситуації, занурення, інверсії, метод експертних оцінок, проблемний, метод евристичних питань, дослідницький.	ПРН21. Розробляти оптимізаційні стратегії забезпечення екологічно безпечного функціонування агроєкосистем з урахуванням пріоритетів регіональної політики.	Репродуктивний, проблемний, метод евристичних питань, метод «мозгового штурму», наукової абстракції та системного підходу, метод експертних оцінок, метод діалогового спілкування, метод конкретної ситуації.	ПРН22. Уміти формувати методичні підходи до оцінювання ефективності заходів щодо забезпечення ресурсно-екологічної безпеки у регіоні та відбору інноваційно-інвестиційних проектів за оптимізаційними критеріями з урахуванням наслідків воєнних дій в Україні.	Наукової абстракції та системного підходу, системно-структурного і просторового аналізу, метод експертних оцінок, порівняння, аналізу та синтезу, метод конкретної ситуації, занурення, інверсії, метод евристичних питань, дослідницький.	
Результати навчання	Методи навчання											
ПРН 3. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції природознавства, сталого розвитку і методології наукового пізнання.	Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, метод діалогового спілкування.											
ПРН14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.	Метод конкретної ситуації, занурення, інверсії, метод експертних оцінок, проблемний, метод евристичних питань, дослідницький.											
ПРН21. Розробляти оптимізаційні стратегії забезпечення екологічно безпечного функціонування агроєкосистем з урахуванням пріоритетів регіональної політики.	Репродуктивний, проблемний, метод евристичних питань, метод «мозгового штурму», наукової абстракції та системного підходу, метод експертних оцінок, метод діалогового спілкування, метод конкретної ситуації.											
ПРН22. Уміти формувати методичні підходи до оцінювання ефективності заходів щодо забезпечення ресурсно-екологічної безпеки у регіоні та відбору інноваційно-інвестиційних проектів за оптимізаційними критеріями з урахуванням наслідків воєнних дій в Україні.	Наукової абстракції та системного підходу, системно-структурного і просторового аналізу, метод експертних оцінок, порівняння, аналізу та синтезу, метод конкретної ситуації, занурення, інверсії, метод евристичних питань, дослідницький.											
Програма навчальної дисципліни	<p>Тема 1. Проблеми глобалізації і сталий розвиток.</p> <p>Тема 2. Сутнісні детермінанти управління сталим розвитком територій.</p> <p>Тема 3. Екологічна складова сталого розвитку. Імплементація екологічних імперативів у регіональну, державну та глобальну політику.</p> <p>Тема 4. Економічна складова сталого розвитку. Стратегічні засади інвестиційного забезпечення сталого розвитку.</p> <p>Тема 5. Соціальний вектор сталого розвитку. Екологічна свідомість особистості, як основа екологоорієнтованого розвитку суспільства.</p> <p>Тема 6. Екологічна політика. Програмно-цільовий підхід до забезпечення екологічної безпеки в контексті сталого розвитку держави.</p> <p>Тема 7. Ноосфера та біосферної парадигма суспільних цінностей. Наукові засади формування екологоорієнтованої регіональної політики з урахуванням стратегічних пріоритетів розвитку регіонів України.</p>											
Стратегія оцінювання результатів навчання	<p>Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення тем та курсу оцінюються у відповідності до форм поточного та семестрового контролю результатів навчання.</p>											

	<p>Формами <u>поточного контролю</u> знань здобувачів вищої освіти є:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ виконання вправ на практичних заняттях (письмовий, усний контроль) ✓ виконання завдань самостійної роботи (усний контроль). <p>Форма <u>семестрового контролю</u>: <i>екзамен</i>.</p>
<p>Політика навчальної дисципліни</p>	<p>Відвідування занять навчальної дисципліни є обов'язковим. Викладач індивідуально зі здобувачем вищої освіти визначає необхідність і форми відпрацювання пропущених занять. Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен дотримуватись академічної доброчесності, що передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.</p> <p>Існує можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та/або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається з використанням Європейської кредитно-трансферної системи.</p> <p>Набуття програмних результатів навчальної дисципліни можливе і після успішного закінчення навчання у неформальній та інформальній освіті (різноманітні навчальні платформи). Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається за наявності документального підтвердження (зокрема сертифікату)</p> <p>Після завершення вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування в АСУ ПДАУ з метою покращення викладання даної дисципліни.</p>
<p>Рекомендовані джерела інформації</p>	<p><i>Основні:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pisarenko, P., Samojlik, M., Korchagin, O., Tsova, Yu. Strategic Management Directions of Solid Domestic Waste Sphere in the Poltava Region. Scientific Horizons, 2019, (1), P. 3–10. https://sciencehorizon.com.ua/en/journals/1-74-2019/stratyegichni-napryami-upravlinnya-sfyeroyu-povodzhyennya-z-tvyerdimi-pobutovimi-vidkhodami-poltavskogo-ryegionu 2. Pysarenko, P.V., Samojlik, M.S., Plaksienko, I.L., Kolesnikova, L.A. Conceptual framework for ensuring resource and environmental safety in the region. Theoretical and Applied Ecology, 2019, 2019(2), P. 137–142. 3. Дейлі Герман. Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку /Переклад з англ.: Інститут сталого розвитку. – К.: Інтелсфера, 2002. – 312 с. 4. Законодавство України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws

5. Міністерство розвитку громад та територій України - [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.minregion.gov.ua/> 10. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України - [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://mepr.gov.ua/>
6. Цілі сталого розвитку та Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina>
7. "Проекти концепції сталого розвитку України: можливість їх вдосконалення та застосування". Аналітична записка - [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/nacionalna-bezpeka/proekti-koncepcii-stalogo-rozvitkuukraini-mozhliivist-ikh>
8. План відновлення України <https://recovery.gov.ua/>
9. Згуровський М. З. Сталий розвиток регіонів України [Текст] / науковий керівник М. З. Згуровський. К.: НТУУ «КПІ», 2009. 197 с.
10. Мудрак Р.П. та ін. Сталий розвиток агропродовольчої системи України: суть та практичне значення [Сталий розвиток та безпека агропродовольчої сфери України в умовах глобалізаційних викликів: колективна монографія / Павлов О.І., Хвесик М.А., Юрчишин В.В., Непочатенко О.О., Нестерчук Ю.О. та ін.]; за ред. О.І. Павлова. Одеса: Астропринт, 2012. 760с.
11. Програма дій “Порядок денний на ХХІ століття” / Переклад з англійської: ВГО “Україна. Порядок денний на ХХІ століття”. Київ : Інтелсфера, 2000. 360 с.
12. Боголюбов В.М., Прилипко В.А. Стратегія сталого розвитку: навчальний посібник. Херсон: Олді-плюс, 2019. 322 с.
13. Зберовський О.В. Стратегія сталого розвитку людства: конспект лекцій. Дніпродзержинськ: Вид-во ДДГУ, 2021. 75 с.
14. Коржнев М.М. Природно-ресурсні основи сталого розвитку: підручник. Київ: Вид-во КНУ. 2020. 270 с.
15. Основи стійкого розвитку: навчальний посібник / За заг. ред. проф. Л.Г. Мельника. Суми: Університетська книга, 2019. 654 с.
- Допоміжні:*
1. Vasyliuk O., Shyriaieva D., Kolomytsev G., Spinova J. Steppe protected areas on the territory of Ukraine in the context of the armed conflict in the Donbas region and Russian annexation of the Crimean Peninsula. Grassland research and conservation (Bulletin of the Eurasian Dry Grassland Group). 2017. № 1 (33). P. 15–23.
2. Ф. Кене. Фізюократи. Вибрані економічні твори. Київ: Директ-Медіа, 2007 456 с.
3. С. Подолинський. Ремесла і хвабрики на Україні. Geneve: H. Georg Libraire-editeur, 1880. 148 с.
4. Руденко М. Енергія прогресу. Вибрані праці з економії, філософії і космології. Київ: ТОВ “Видавництво «КЛІО»». 2015. 680 с.
5. Планування місцевого сталого розвитку. Посібник з формулювання стратегії сталого місцевого розвитку. Київ : ПРООН, МПВСР, 2005. 65 с.
6. Декларація та план виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку 26 серпня – 4 вересня 2002 р. в Йоганнесбурзі. Київ: ПРООН в Україні. Муніципальна програма врядування і сталого розвитку України. 2004. 73 с.

	<p>7. Дорогунцов С.І. Сталий розвиток і безпека: аспекти сполучення. Київ : Тов. «Знання» України, 2002</p> <p>8. Базілевич В. Національна екологічна політика України: оцінка і стратегія розвитку : документ підготовлено в рамках проекту ПРООН/ГЕФ «Оцінка національного потенціалу в сфері глобального екологічного управління в Україні». Київ : ПРООН Україна, 2007.</p> <p><i>Інформаційні ресурси</i></p> <p>1. Сайт Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку. URL: http://wdc.org.ua/uk</p> <p>2. Офіційний сайт ООН. URL: http://www.un.org</p> <p>3. Indicators of Sustainable Development: Guidelines and Methodologies. Third Edition. Social Affairs Economic & United Nations. October 2007. URL: http://www.un.org/esa/sustdev/natlinfo/indicators/guidelines.pdf</p> <p>4. Стратегія сталого розвитку: можливості і проблеми запровадження в Україні URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2013-12/StalyRozvytok2014-8870e.pdf</p> <p>5. Сайт сталий розвиток України URL: http://www.sd4ua.org/golovni-temi-stalogo-rozvitku/</p> <p>6. https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L005 2.</p> <p>7. http://www.menr.gov.ua Офіційний сайт Міністерства екології та природних ресурсів України.</p> <p>8. http://www.unep.org Програма ООН з навколишнього середовища.</p> <p>9. http://www.eco-forum.org – Сайт Європейського екофоруму.</p> <p>10. http://www.ecoleague.net – Сайт Всеукраїнської екологічної ліги.</p> <p>11. https://geomap.land.kiev.ua/</p> <p>12. http://emerald.net.ua/</p>
Рік введення	2023